

Gyermekkönyvtáros tanfolyam Leányfalun

„Mindaddig, míg minden gyermek egyformán nem részesül a kultúra áldásaiban, s egyforma igazságossággal nem ítélnék felette, testi munkára való-e vagy szellemire, se igazi egyenlőségről nem beszélhetünk, se igazi kultúráról.” (Karácsony Sándor)

A Pest Megyei Művelődési Központ és Könyvtár és az MKE gyermekkönyvtári szekciója közösen rendezte meg idén a gyermekkönyvtárosok egyhetes tanfolyamát. Komoly érdeklődés nyilvánult meg a kollégák részéről, a 43 hallgatón kívül néhány előadáson és foglalkozáson mások – könyvtárosok és pedagógusok – is megjelentek.

A program kialakítása azt a felismerést tükrözte, hogy egész nevelési rendszerünk válságban van. Éppen ezért kiemelten fontos szerepet tölthet be a gyermekkönyvtár, különösen ha korszerű pedagógiai alapokon és a modern lélektani követelményeknek megfelelően szervezi munkáját.

A hét folyamán – az egymásra épülő előadásokkal és foglalkozásokkal – megpróbáltunk „körülrajzolni” egy – a kor szellemének, a gyerekek élettani, életkori sajátosságainak megfelelő „gyermekképet”. A másik fő kérdés az volt, hogy miként alkalmazhatók – az eddigi elavult és hatástalan módszerek helyett – az „új” szemléletmódok, pedagógiai, pszichológiai metódusok a gyermekkönyvtárakban. Kiemelt programunk volt a Waldorf–Steiner-féle pedagógiai, lélektani iskola megismerése. A külföldi és hazai iskolák bemutatásával több előadás is foglalkozott. *Jakab Tibor* orvos – a Török Sándor–Waldorf-alapítvány igazgatója – ismertette a magyarországi óvodák és iskolák belső felépítését, működési gyakorlatát. *Fenyő Ervin* színész és gimnáziumi tanár a Waldorf-módszer szellemi hátterét elemezte. *A figyelem tanítása* címen különböző technikákat, gyakorlatokat ismertetett.

Másik fontos programunk *Karácsony Sándor* társaslélektani rendszerének megismerése volt. *Kontra György* egyetemi tanár mutatta be

Karácsony Sándor művelődéspolitikai programját, lélektani, néplélektani, nyelvpszichológiai alapelveit, valamint neveléstudományi rendszerét. Mint egykori tanítvány, emlékeit is felidézve mutatta be *Karácsony Sándor* „emberi arcát”. A *Magyar Gyermeknevelésben* megjelent *Karácsony Sándor* tanulmányt (Az anyanyelvi nevelés az óvodában) és *Karácsony Sándor* önállóan megjelent műveinek bibliográfiáját sokszorosítva megkapta minden résztvevő.

Oláh Andor természetgyógyász a Steiner-pedagógiának és a Karácsony-féle lélektannak összefüggő és eltérő kérdéseivel foglalkozott: Steiner az egyéni lélektani módszereket dolgozta ki a neveléstanban, *Karácsony Sándor* azt állította, hogy az egyéni lélek nem, csak a társas lélek nevelhető. Tehát csak az egyik embernek a másik felé forduló és azzal együtt megnyilvánuló viszonyaiban lehet nevelési szándékkal beavatkozni.

A hét folyamán két – nem hagyományosan működő – iskola gyakorlatával, módszereivel ismerkedtünk meg. A szentendrei Templomdombi Iskola elindulását és mindennapi gyakorlatát *Beregnyei Józsefné* igazgatónő mutatta be. *Nagy Szilvia* tanító a művészeti nevelésről tartott előadást, egy foglalkozás keretében pedig – az eredeti technikákat alkalmazva – a húsvéti népszokásokhoz kötődő tojásírást mutatta be és gyakoroltatta a résztvevőkkel. *Winkler Márta* „negyedszázados” pedagógiai tapasztalatait ismertette.

Az előadásokon és a viták során egyértelművé vált az a tény, hogy az ilyen típusú iskolai tevékenység és a gyermekkönyvtári gyakorlat lényegében azonos szemlélettel és módszerrel szerveződhet. Ebben az értelemben szervesen

épülhetne egymásra az iskolai és a könyvtári munka.

Rajnai Nadinka pszichológus a Gordon-módszer alkalmazásával ismertette meg bennünket. Terveink szerint a tél folyamán a Gordon-módszerre épülő *Szülői vagy tanári* című stúdiummal folytatódna a tanfolyam.

Esti programokat is szerveztünk a meghívott vendégekkel. *Nagy Attila* olvasáskutató-pszichológus a fő témákhoz kapcsolódó olvasáskutatói tapasztalatait ismertette és vitatta meg körünkben. *Horváth Judit* pszichológus kreativitást fejlesztő foglalkozást tartott.

A tanfolyam záróestjén a Mente népzenei együttes volt vendégünk. *Gulyás Ferenc* dalnítási módszerét mutatta be. Ki-ki kedve sze-

rint nádsípot készített vagy ismerkedhetett a bemutatott 25-féle népi hangszerrel. Természetesen a közös éneklés sem maradt el.

A továbbképzésen elhangzott előadásokból és a *Kontra Györgytől* kapott *Karácsony Sándor* tanulmányból (terveink szerint még ebben az évben, vagy a jövő év elején) kiadványt jelentetünk meg.

Abban a reményben szerveztük a tanfolyamot, hogy a rutinból végzett és a szakmai követelményekhez „tapadó” gyermekkönyvtári tevékenység a megismert pedagógiai, pszichológiai gyakorlat segítségével képes lesz az „önmegújulásra”.

B. Vékony Ilona

Lapozgató

A demokrácia esélyei attól függenek, végbemegy-e egy gazdasági forradalom is hazánkban, kialakulnak-e gazdasági autonómiák, polgárosodik-e az ország? Erre a kérdésre próbál választ adni – egyebek között – *Lengyel László* a *Társadalmi Szemle* 1990/4. számában, a „Civilpályán” című interjújában. Szerinte a modern polgárosodás alanyai csak a tömegkultúra szintjén tájékozódnak, és a fogyasztói kultúra szintjén fogadják be a polgári értékeket. Az elit értelmiség a jövőben szükségtelemmé válik, az emberek nem fognak tömegesen verseket olvasni és operába járni, sem művészfilmeket nézni. Az új értékeket a mindennapok folyamatában sajátítják el.

Ha *Lengyel László*nak igaza van, akkor vajon milyen szerep jut ennek az új tömegkultúrának a megteremtésében a könyvtáraknak? Félő, hogy ha a hivatalos művelődéspolitikai nem hajt végre hamarosan gyökeres fordulatot, akkor nem csak verseket nem olvasnak majd kis hazánkban, de mást sem. Ha az olvasók széles tábora könyvtárainkban nem jut hozzá a „nyugati típusú” szolgáltatások révén a nélkülözhetetlen „új értékekhez”, akkor nem lesznek nálunk képzett szakmunkások, polgárság helyett be kell érünk továbbra is a „segédmunkásosztály”-lyal. Márpedig, ha az állam nem teljesíti kellően ellátási kötelezettségeit, akkor az említett szolgáltatásokkal a könyvtárak adóságok maradnak.

Ez utóbbi témával, az állam ellátási kötelezettségével foglalkozik *Balló Róbert* „Caligula cirkuszától a Szent Péter-bazilikáig” című cikke a *Társadalmi Szemlének* ugyanebben a számában. Könyvtárakról ugyan nem esik szó benne, de aligha követünk el hibát, ha az elmondottak érvényét a mi területünkre is kiterjesztjük.

A történelmi példák arra intenek, hogy az állam kötelezettségvállalása nem lehet önkényes elhatározás eredménye – írja Balló, majd így folytatja: a politikai jogegyenlőséghez társul a tudáshoz és a kultúrához való jog is. Ennek biztosítása nem szorítkozhat csupán elvi deklarációkra. A szükséges intézmények létesítési, fenntartási és működtetési költségeit az illetékes állami szervek most megpróbálják áthárítani. Már ideológiát is teremtettek hozzá: „le kell mondanunk a paternalista állam képzetéről”, „ezt követeli az arányos teherviselés”, „mindent a tényleges árán kell elszámolni”, „piaci viszonyokat kell kialakítani” stb.

Balló szerint – és tegyük hozzá szerintünk is – ez a folyamat igazságtalan társadalmi viszonyokat teremt, torzulásokhoz vezet. A helyzetnek ugyanis tényleges előidézője nem a gazdaság ellehetetlenülése, hanem a politikai hatalom önmentő taktikázása.